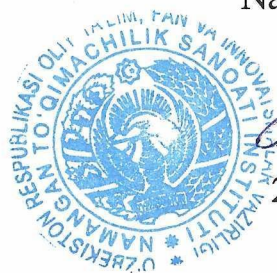

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN TO‘QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI**

“TASDIQLAYMAN”

Namangan to‘qimachilik sanoati
instituti rektori

 Q.M. Xoliqov

2024 yil “ ”

TIKUV BUYUMLARINI ISHLAB CHIQARISH JIHOZLARI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200000	-	San‘at va gumanitar fanlar
Ta‘lim sohasi:	2100000	-	San‘at
Ta‘lim yo`nalishi:	60210400	-	Dizayn (kostyum)

Namangan-2023 yil

Fan/modul kodi TBICHJ2508		O'quv yili 2023/2024 2024/2025	Semestr 4-5	Kreditlar 8 (4,4)	
Fan/modul kodi Tanlov		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlar 4;4	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Tikuv buyumlarini ishlab chiqarish jihozlari	120	120	240	
2	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsadi - turli zamonaviy tikuvchilik sanoatini jihozlari haqida bilimlarga ega bo'lish, ularni qo'llash sharoitlari, shuningdek mashina va uskunalarni tanlash, nuqsonlarni yuzaga kelishi va ularni oldini olish va texnologik sozlashlarni amalga oshirish, yangi mashina va uskunalarni loyihalashga takliflarni qabul qilish bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi- talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, ishlab chiqarish jarayoniga yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish.				
	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)				
	II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:				
	1-Mavzu. "Tikuv buyumlarini ishlab chiqarish jihozlari" fani mazmuni, predmeti va metodi. Kirish. Fanni o'rganishdan maqsad. Tikuv mashinalari va jihozlarini ishlab chiqaruvchi firma va zavodlar.				
	2-mavzu: Zamonaviy yangi texnologik dasturlardan foydalanib, kiyim modelini ishlab chiqarish bosqichlari "ASSYST" dasturda model o'zida detallar shakli. Model yaratish va konstruksiyasini tuzishda yangi texnologiyalarni qo'llash.				
	3-mavzu: Sanoat tikuvchiligida zamonaviy inshootlari Tikuvchilik korxonalarining zamonaviy strukturasi. Sexlarning joylashishi.				
	4-mavzu: Tajriba sexlarida "Assyst CAD" dasturidan foydalanib yangi modellarni loyihalash Tajriba sexlarining asosiy vazifalari. Tajriba sexlarida tikuv buyumlarini avtomatlashtirilgan loyihalash tizimini (SAPR)ni qo'llash. CAD CAM (Yaponiya firmasi). GERBER(AQSH). Lectra (Fransiya) dasturlaridan foydalanish.				

5-mavzu: Avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari asosida to'shamalarni joylashtirish

To'shamalarni to'shashda qo'llaniladigan zamonaviy jihozlar. "TESAN AS 200 TT" markali to'shash mashinasining texnologik imkoniyatlari. Yaponiya firmasining avtomatlashgan jihozlari.

6-mavzu: Lazerli to'ssar jihozidan foydalanish.*

Maxsus lazer va pichoqli BULMER PROCUTD8003 markali jihozi.

7-mavzu: Modellarni ishlab chiqarishga tushirishni takomillashtirish yo'llari.

Takomillashtirilgan texnika va texnologiyalardan foydalanish. Andozalarni ko'paytirish, bo'ramalarini tayyorlash va joylashtirishda zamonaviy EHM dasturlaridan foydalanish.

8-mavzu: Bichish sexlarida zamonaviy yangi texnologiyalardan foydalanib buyum detallarini bichish**

Gazlamalarni bichishda kam operatsiyali avtomatlashtirilgan texnologiyalardan foydalanish. "BULLMER" jihozining imkoniyatlari va ishlash prinsipi. "Premimum Cut" jihozlaridan foydalanib bir qavatli to'shamalarni to'shash. "Procut" qalin to'shamalarni to'shash jihozi.

9-Mavzu: Detal qirqimlariga ishlov berishda qo'llaniladigan asbob-uskunalar

Ustki kiyim yeng o'mizini dazmol qiluvchi press. Cho'ntak klaponini presslovchi asbob-uskuna. Shim buklovlariga ishlov beruvchi maxsus presslar. "Karusel" tizimida ishlovchi asbob-uskunalar afzalliklari. JUKI PT-3300, "MALAKAN-M UP 401" pressi, "ROBOTECH FF-6100.

10-mavzu: Bosma studiya va katta hajmdagi raqamli mato printer*

Bosma studiyalarning afzalliklari. Printer. Katta raqamli mato printerlar.

11-mavzu: Raqamli kashta tikish moslamalari*

Kashta tikish uchun asbob va moslamalar. Kashta tikish mashinalari matolarda murakkab va aniq dizaynlarni yaratish. FANGHUA kashta tikish mashinasi.

12-Mavzu: Termoplastik materiallarni payvandlash usullari va ularni qo'llash jarayoni, qo'llaniladigan asbob uskunalar

Termoplastik materiallarni payvandlash usullari afzalliklari. Kiyim detallarini biriktirish usullari. Termoplastik materiallar hususiyatlari. Yelimlab biriktirish jarayoning mohiyati. TVG'PPTA 120 P pnevmatik press.

13-mavzu: Buyum sifatini tekshirish va nuqsonini aniqlovchi maxsus dastgohlar.

K 1600 MM markali jihoz yordamida nuqson tekshirish. Buyum nuqsonlarini bartaraf etish yo'llari.

14-mavzu: Detallarni komplektlash va nomerlash jihozlari.**

Kiyim bichiqlarini o'lcham va bo'ylar bo'yicha komplektlash. BLITS jihozi yordamida raqamlash.

15-mavzu: Mahsulot saqlash omborlaridagi zamonaviy jihozlar.

Tayyor mahsulotni saqlash omborlari. Maxsulotlarni saqlashda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.

Izoh *Saodat sanoat servis MCHJ, "Ideal textile Orzu" MCHJ, "Nazman" MCHJ korxonalari tavsiyasi asosida olingan.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Siniq bahyaqator hosil qilib tikuvchi mashinalar.
2. Bir ipli va ikki ipli zanjirli chok hosil qilib buyumlarni tikuvchi va qavuvchi mashinalar.
3. Yo'rmalash va tikib-yo'rmalash mashinalari.
4. Yashirin baxyaqatorlar hosil qiluvchi mashinalar.
5. Puxtalash, tugma tikish va qadash avtomatlari va yarim avtomatlari.
6. Tugma tikish va qadash yarim avtomatlari.
7. Izma ochish avtomatlari va yarim avtomatlari.
8. Kashta tikish mashinalari va yarim avtomatlari.
9. Tikuv buyumlariga issiqlik va namlik bilan ishlov beruvchi jihozlar.
10. Zamonaviy yangi texnologik dasturlardan foydalanib kiyim modelini ishlab chiqarish bosqichlari.
11. Sanoat tikuvchiligida zamonaviy inshootlari*.
12. Tajriba sexlarida "Assyst CAD" dasturidan foydalanib yangi modellarni loyihalash.
13. Avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari asosida to'shamalarni joylashtirish.
14. Lazerli to'sar jihozidan foydalanish.*
15. Modellarni ishlab chiqarishga tushirishni takomillashtirish yo'llari.
16. Bichish sexlarida zamonaviy yangi texnologiyalardan foydalanib, buyum detallarini bichish.**
17. Detal qirqimlariga ishlov berishda qo'llaniladigan asbob-uskunalar.
18. Bosma studiya va katta hajmdagi raqamli mato printer.*
19. Raqamli kashta tikish moslamalari.*

20. Termoplastik materiallarni payvandlash usullari va ularni qo'llash jarayoni, qo'llaniladigan asbob uskunalar.

21. Buyum sifatini tekshirish va nuqsonini aniqlovchi maxsus dastgohlar.

22. Detallarni komplektlash va nomerlash jihozlari.

23. Maxsulot saqlash omborlaridagi zamonaviy jihozlar.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanishi maqsadga muvofiq.

IV. Laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Laboratoriya mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Moki baxyaqatori hosil qiluvchi mashinalar.
2. Qo'lda boshqarilib to'shamani qiruvchi va kesib bo'laklarga bo'luvchi mashinalar.
3. Lentali statsionar mashinalarda to'shamalarni qirqish va kesib bo'laklarga bo'lish mashinalari.
4. Tikuv mashinalari bort kompyuteri va boshqaruv paneli.
5. Zamonaviy tikuv mashinalarda qo'shimcha funksiyalar.
6. Tikuv mashinalarini igna, ip tortgich, moki va buyumni surish mexanizmlari.
7. Zanjirli chok xosil qilib buyumlarni tikuvchi va qavuvchi mashinalar.
8. Siniq chok hosil kilib tikuvchi mashinalar.
9. Yo'rmalash va tikib yo'rmalash mashinalari.*
10. Yashirin baxyaqator hosil qilib tikuvchi mashinalar.
11. Puxtalash yarim avtomatlari.
12. Tugma tikish va qadash yarim avtomatlari.**
13. Izma yo'rmalovchi va ochuvchi yarim avtomatlar.
14. Kashta tikish mashinalari va yarim avtomatlari.
15. Dazmollash presslari.

Izoh **Saodat sanoat servis MCHJ, "Ideal textile Orzu" MCHJ, "Nazman" MCHJ korxonalari tavsiyasi asosida olingan.

Laboratoriya mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanishi maqsadga muvofiq.

	V. Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulotlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular: 1. Zamonaviy tikuv mashinnalari xaqida umumiy ma'lumotlar. 2. Tikuv mashinalarining yordamchi mexanizmlari. 3. Kashta tikish mashinalari va yarim avtomatlari to'g'risida ma'lumot. 4. Tikuv buyumlariga payvandlab ishlov beruvchi mashinalar. 5. Tugma tikish va qadash yarim avtomatlari. 6. Namlab-isitib ishlov berish jihozlari 7. "Tekstima" (Germaniya) yengil sanoat mashinasozlik birlashmasi. 8. "Orsha" (Belorussiya) yengil mashinasozlik firmasi tikuvchilik jihozlari. 9. "Juki" (Yaponiya) firmasi tikuvchilik jihozlari. 10. "Durkopp" (Germaniya) firmasi tikuvchilik jihozlari. 11. "Baoyu" (Xitoy) firmasi tikuvchilik jihozlari. 12. "Pfaff" (Germaniya) firmasi tikuvchilik jihozlari. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3	VI. Ta'lim natijalari/kasbiy kompetentsiyalar Talaba bilishi kerak: • mashinalarni texnologik qo'llanish bo'yicha turlari, mashinalarni tuzilishi, ishlash prinsipi va sozlanishlari, texnologik imkoniyatlari va qo'llash usullari, texnologik jarayonlarni bajarish yo'llari, yangi texnikani loyihalash bosqichlari, sanoatga tadbiq qilish yo'llari, nazariy va amaliy bilimlar xaqida <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i> • yengil sanoat korxonalarida ishlatiladigan mashina va uskunalar turlari, yangi texnikani loyihalash bosqichlari va usullari xaqida tassavvurga ega bo'lishi, mashina va uskunalarni texnik imkoniyatlarini, ularni tuzilishi, ishlashi, ularni ishlatish usullari va sozlash yo'llarini, nuqsonlarni yuzaga kelishi sabablarini aniqlash va asosiy texnologik o'lchamlarini sozlash yo'llarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> • mashina-uskunalarni loyihalash uchun lozim bo'lgan texnik topshiriqni bajarish, texnologik asbob-uskunalarining ishlashini ta'minlash, ularni yaroqli xolatda ushlab turish va qayta tiklash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)</i>
4	VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari • ma'ruzalar; • amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari; • interlock keys-stadiylar; • kichik guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • jamoa bo'lib ishlash; • video materiallar tayyorlash

	• individual ishlash.
5	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.
6	Asosiy adabiyotlar 1. Q.T.Olimov. Tikuvchilik korxonalari jihozlari va uskunalari. Toshkent – 2013.-75-102b. 2. Q.Olimov, R.X.Nurboev, G.K.Soatova, I.M.Raxmonov. Tikuvchilik buyumlarini ishlab chiqarish jihozlari, Darslik.-T.: “Fan”, 2010 y.- 308 bet. 3. Samarxodjaev X.X. Tikuv korxonalari uskunalari, O'quv qullanma.-T.: “O'zbekiston”, 2001 y.-127 bet. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Q.T.Olimov, R.X Nurboyev. L.'Uzoqova, D.X.Bafojev. Yengil sanoat jihozlarini ta'mirlash va tiklash asoslari. O'quv qo'llanma- T.: “Akademiya”. 2005y.-176 b. 2. Sh.G.Madjidova, G.D.Ulkanbayeva. Tikuv-Trikotaj buyumlari texnologiyasi. O'quv qo'llanma. “Adabiyot uchqunlari”, Toshkent-2018.-191b. 3. Q.T.Olimov. Tikuvchilik korxonalari jihozlari va uskunalari. Toshkent – 2008 Axborot manbaalari 1. http://ziyonet.uz 2. http://www.duerkopp-adler.com 3. http://www.brother-ttc.ru 4. http://www.sewmaching.ru 5. https://textile.iitd.ac.in/
7	Namangan to'qimachilik sanoati instituti tomonidan ishlab chiqarilgan va tasdiqlangan.
8	Fan modul uchun mas'ullar: M.A.Rizametova – Namangan to'qimachilik instituti “Dizayn” kafedrasi katta o'qituvchi. I.Sh.Xakimjanov - Namangan to'qimachilik instituti “Dizayn” kafedrasi katta o'qituvchi.
9	Taqrizchilar: N.N.Nabidjonova- Namangan to'qimachilik sanoati instituti “Yengil sanoat mahsulotlarini konstruksiyalash va texnologiyasi” kafedrasi proffessori. A.Muxitdinov- “Tekstil Libos” MCHJ rahbari.